

“Muhtaç İnsan” olarak Postmodern Özne: Postmodern ve Hipermedyalaşmış Bir Toplumda Kimlik Oluşumu ve Şiir

Özet

Bu incelemede postmodern toplumda kimliğin problematik oluşumunu ele almak istiyorum. Bu çalışmam konunun kısa bir sosyolojik ve tarihi incelemesiyle başlamaktadır. Bu teorik açıklamayı James W. Johnson’un “Filmler”(Moving Pictures)’inden birisi olan ve - bence - hipermedyalaşmış toplumumuzda postmodern kimlik oluşumu hakkında da bir şeyler söyleyen “Muhtaç İnsan”’a(A Man in Need) bağlamak istiyorum. Bu “Film”in içeriği günümüzün problematik kimlik tanımıyla ilişkilendirilebilecek olmasına rağmen, ben bu şekliyle multimedya şiirinin bu yeni formunun aynı zamanda günümüzün multi- veya hipermedyalaşmış toplumu için de tipik olduğuna inanıyorum. Diğer sanat formları gibi şiir de son teknolojik evrimlere (son olarak multimedya uygulamaları ve özellikle internet) tepki vermiştir ve artık bu yeni teknolojik imkanları da kullanmaktadır. Bu durum, bence, “yeni bir kimlik arayan şiir” olarak da tarif edilebilir.

“Muhtaç İnsan” olarak Postmodern Özne: Postmodern ve Hipermedyalaşmış Bir Toplumda Kimlik Oluşumu ve Şiir

Giriş

Bu incelemede, postmodern toplumda kimliğin problematik oluşumuna veya başka bir deyişle, bugünün toplumunda özne için ahenkli bir “benliğin” problematik oluşumuna odaklanmak istiyorum. Bu teorik açıklamayı James W. Johnson’un “Filmler”¹(Moving Pictures)’inden birisi olan ve - bence -hipermedyalaşmış toplumumuzda postmodern kimlik oluşumu hakkında da bir şeyler söyleyen “Muhtaç İnsan”’a(A Man in Need) bağlamak istiyorum. Bu “Film”in içeriği günümüzün problematik kimlik tanımıyla ilişkilendirilebilecek olmasına rağmen , ben bu şekliyle multimedya şiirinin bu yeni formunun aynı zamanda günümüzün multi- veya hipermedyalaşmış toplumu için de tipik olduğuna inanıyorum. Bunu da göstermeye çalışacağım.

Postmodern toplumda kimlik oluşumunu tarif etmeden önce, modern toplumda kimlik oluşumuna kısaca vurgu yapacağım. Bu günümüz toplumunda kimlik oluşumunu böylesine zor hale getiren son tipik şartları daha iyi anlamamıza ve yorumlamamıza imkân verecektir. Dunn’a göre, ki ben kendisiyle tamamen hemfikirim, bu alınması gereken bir tedbirdir hatta:

Postmodern dünyadaki kimlik istikrarsızlaşmasının kaynaklarını ve doğasını anlamak, kimliğin oluşturulması ve problemleri hale getirilmesini sağlayan, değişen anlayışlara ait bir envanter sunan tarihi bir algı gerektirmektedir. Tıpkı modern kavramına başvurmadan postmodernin formüle edilemeyecek olması gibi, Batı toplumunda kimliğin problemizasyonu da klasik modernitede sosyal ve kültürel bireysellik formasyonlarındaki arka planını sorgulamayı gerektirmektedir. (Dunn, 1998: 51-52)

Daha sonra ikinci bölümde postmodern toplumdaki kimlik oluşumunun üzerinde duracağım ve postmodern kimliğe ait bu teorik nosyonları veya postmodern özneyi James W. Johnson’ın “Muhtaç İnsan” filmine bağlayacağım. Üçüncü ve son bölümde ise, James W. Johnson’ın ‘Filmler’i gibi, bu yeni şiir türünün hipermedyalaşmış toplumumuzda tipik hale gelmesini açıklayacağım. 20. yüzyılın yeni medyasının(kitle-medya, multimedya ve

---

¹ Bu filmlere şu adresten ulaşabilirsiniz: <http://members.cox.net/jwjart/video/jwjmovies.htm>

hipermedya) etkisi altında sadece özne değişmemiş, şiir de bu ortamlardan etkilenmiştir. Diğer sanat formları gibi, şiir de son teknolojik evrimlere (ki bunlarda son multimedya uygulamaları ve özellikle internet büyük bir rol oynamıştır) tepki vermiştir ve artık bu yeni teknolojik imkânlarını da kullanmaktadır. Bu durum, bana göre, ‘yeni bir kimlik arayan şiir’ olarak da tarif edilebilir.

1. Modern toplumda kimlik oluşumu²

Geleneksel (modern öncesi) toplumlarda kimlik bir topluluğa veya gruba üyelik yoluyla verilmekteydi ve bu da onu oldukça sabit bir hale getiriyordu. Kimliğimiz doğumda veriliyordu ve sabit gelenek, inanç ve ritüellere entegre oluyordunuz. Her şey az ya da çok önceden belirlenip düzenlenmekteydi. Yani aslında kimlik dış şartlar tarafından belirleniyordu, kimlik sizin aldığınız bir şeydi ve bunu değiştirmek için yapacak fazla bir şey yoktu. Kimlik oldukça belirlenmiş bir şeydi.

Bu durum modern toplumda bariz bir şekilde değişti. Grup bağları yeni sosyal ve politik yapılar yoluyla azalırken yeni bir “bireysellik” kavramı ortaya çıktı. Kimlik artık değişik türlerde özgürlükler ve haklar sunan devrimle ve ortadan kalkan sınıfların sonucu olarak birey tarafından oluşturulmak zorundaydı. Bu yeni ama gittikçe artan bir hızla değişen dünyada, çoğulculuktan ilk kez söz edildiği dünyada, önemli kararlar bireyin kendisi tarafından alınmak zorundaydı. Modern kapitalist toplumda yeni üretim yolları, iş bölümü ve yavaş yavaş üretim bölümü bu seçimlerde büyük bir etkiye sahip olmuştur. Ekonomik gelişme ve kentsel yoğunlaşma sosyal rollerin çoğalmasına ve beraberinde kimlik problemlerine neden oldu. Modern özne, birleştirilmesi genellikle zor olan farklı sosyal rollere kendini uydurmak zorunda kaldı. Bireyler, sosyal etkiler ve tutkular ile modernitenin kendisi kadar bölünerek modernite projesinde gerilimler ve çelişkiler yansıtmıştır. Kapitalizm, sosyalizm, milliyetçilik, psikanaliz veya rasyonalizm gibi pek çok teörinin her biri diğeriyle çelişerek bir kimlik sunma iddiasında bulundu ama bu durum sadece öznenin seçim yapmasını daha da zorlaştırdı. Bu evrimler yabancılaşma teorilerini başarılı kıldı. Ama bu teoriler hala bireyle dış dünya, içle dış arasında belirgin bir ayrımı ortaya koymaktaydı. Belirgin sosyal rol ve ilişkilerde kendisini bulan modern kimliğin nihayetinde yine de modern hayatın olumlu yapıları içinde oluşturulması gerekiyordu.

20. yüzyılda birkaç sosyal ve teknolojik mekanizma kimlik oluşumunu daha da etkiledi, değiştirdi – rahatlıkla söylenebilir – daha da karmaşıklaştırdı: iş ve kitle üretiminde yeni organizasyon ve ayrışma, eğlenceye ekstra zaman, kitle medyanın yükselişi ve son olarak da internet: Postmodern özne için iç ve dış hayat arasındaki sınır bile belirsiz ve akışkan hale geldi.

2. Postmodern Toplumda Kimlik Oluşumu: ‘Muhtaç İnsan’ Olarak Postmodern Özne

Modern toplumda kimlik toplumsal etkileşimin çoklu yapılarında üretilmesine rağmen yine de bireylerin içsel durumlarında demirlemişken postmodern toplumda kimlik doğrudan dıştan belirlenmiş anlamlandırma formlarının etkileriyle oluşturulmaktadır. Tüketim malları, telekomikasyon, kitle medya ve bilgisel teknolojiler bu değişimin sorumlularıdır. Özellikle televizyon son on yılda bu süreçte büyük bir rol oynamıştır. Televizyon geniş bir görsel ve işitsel uyarıcı dünyası içinde benliği bölüp parçalama potansiyeline sahiptir. Sadece kendi

---

² Bu bölüm ve bir sonraki bölümün teorik kısmı için temel olarak Robert Dunn’un Identity Crises (Kimlik Krizleri) kitabının ikinci kısmı olan Modernity and Postmodernity: Transformations in Identity Formation (Modernite ve Postmodernite: Kimlik Oluşumunda Dönüşümler)’dan faydalanacağız.

içinde uyumlu bir kişilik duygusu değil, aynı zamanda birey ve toplum arasındaki ayrım yoluyla modernitenin oluşturduğu benliğin sınırları da artık tehdit altındadır. *Television, Advertising and the Construction of Postmodern Identities* (Televizyon, Reklamcılık ve Postmodern Kimliklerin Kurulması) bölümünde, *The Media and Modernity* (Medya ve Modernite) adlı kitabında Thompson televizyon ve diğer medya kültür formlarını çağdaş kimliğin yapılandırılmasında ve düşünce ile davranışın şekillendirilmesinde nasıl anahtar roller oynadığını göstermektedir. Thompson inandırıcı bir şekilde günümüzde televizyonun mitos ve ritüellere atfedilen (örneğin, bireyleri toplumsal yapıyla bütünleştirme, baskın değerleri kutlama, düşünce, davranış değerleri sunma, cinsiyet oluşumu vb. gibi) fonksiyonlarının bazılarını üstlendiğini öne sürmektedir. (Thompson, 1995: 231–260) 1990’lardan beri internet kimliği televizyonun yaptığından daha da bölünmüş ve akışkan hale getirmiştir. MUD’lar ve IRC kanalları aynı anda birkaç tane tamamen farklı kimliklere sahip olmayı mümkün kılmaktadır. Online görünmezlik cinsiyet, ırk elbise ve diğer nonverbal (sözlü olmayan) özelliklere dayalı yüz yüze kimlik karışımlarını bozmaktadır ve daha muhtemel kimlikleri benimseme imkânı vermektedir. Online Communication: Linking Technology, Identity & Culture(2001) (Online İletişim: Teknolojiyi, Kimliği ve Kültürü Birbirine Bağlama) kitaplarında Wood ve Smith internet ve kimlik konularına ilişkin çok belirgin bir bakış sunmaktadır.

Dunn, postmodern kimlik oluşum sürecini, benliğin bir tüketim kültürüyle dönüştüğü ve kimlik ile benliğin anlamlandırılmasının teknolojik süreçlerle istikrarsızlaştırıldığı tüketim formuyla tekrar kurulduğu ve yeniden şekil verildiği bir süreç olarak tanımlamaktadır. (Dunn, 1998: 66) İlk aşamada birey bir tüketiciye ve artan bir şekilde de işaret ve imaj tüketicisine dönüştürülür. Toplumsal kimlikler hala devam ederken (örneğin, çalışan, ebeveyn, öğrenci) bu kimlikler artık tüketim rolüyle kapsamaktadır. İkinci aşamada kimlik oluşumunun kaynakları somut olarak değişmekte rol temelli ilişkiler kitle kültürünün özgünlüğünü kaybeden görsel imajlarına yönlendirilmektedir. Üçüncü aşamada ise kimlik formasyonu dışta bırakılarak yörüngesi iç benlikten tüketim kültürünü birleştiren nesne ve imaj dış dünyasına doğru kayar ve nihayetinde bunun bir sonucu olarak benlik dış dünyadan otonomi duygusunu kaybeder. Marka temelli anlamlandırma sistemleri tarafından saldırıya uğrayan kimlik artık kronik biçimde istikrarsız, kendi içinde tutarsız ve uyumsuz hale gelir. Tüketim formunun parçalayıcı etkileri benlik-kimliğin bütünleştirici ve devamlı özelliklerini problemli hale getirir, çünkü benlik televizyon, film, süreli yayınlar, mekân ve diğer tüketim malları sayesinde kitle kültürünün parçalayıcı özellikleri tarafından absorbe edilmektedir. Hall postmodern öznenin iyi bir yeniden kuşatıcı tanımını yapmaktadır:

Özne değişik zamanlarda değişik kimlikler üstlenmektedir, uyumlu bir benlik etrafında birleşmeyen kimlikler. İçimizde birbiriyle çelişen, değişik yönlere çeken kimlikler bulunmaktadır. Eğer doğumdan ölüme kadar tek bir kimlik sahibi olduğumuzu düşünüyorsak bu kendimiz hakkında rahatlatıcı bir hikaye veya benlik anlatısı yaratmamızdır. (Hall, 1992b: 227, Barker’da, 2000: 170)

Postmodern öznenin bu özelliklerinden bazılarını James W. Johnson’un internet – sanat eserlerinde, onun ‘Filmler’inde³ görebilmekteyiz. Bunun hem şekil olarak hem de eserin konusu olarak ‘postmodern sanat’ın bariz bir örneği olduğu söylenebilir. Bu tip bir şiiri neyin postmodern şiirin tipik bir örneği yaptığı bir sonraki bölümde tartışılacaktır. Şu an için ilgimizi sadece bu ‘Filmler’in birisinin konusuna çeviriyoruz.

Öncelikle, Johnson’un değişik roller oynadığı veya değişik kimlikler üstlendiği farklı ‘Filmler’in olması zamanımıza ait olan çok kimlikli özne düşünmenin açık bir örneğidir. Ancak Johnson sadece farklı filmler boyunca değil aynı zamanda bir ‘Film’ içinde de

---

³ Johnson, J.W. Moving Pictures. URL: <http://members.cox.net/jwjart/video/jwjmovies.htm>

kendisine farklı kimlikler almaktadır. Örneğin, ‘Muhtaç İnsan’da⁴ Johnson farklı karakterlere veya rollere dönüşmektedir, ki bunların hepsinde bir şey eksiktir, daha doğrusu sadece bir şey değil de, karakterlerini veya rollerini belirleyen ‘şey’ eksiktir. Örneğin, filmin bir yerinde Johnson ellerinde kanla bir suçlu olarak temsil edilir, ancak kurban yoktur ve onu şöyle konuşurken duyarız: “Bir suça ihtiyacım var.” Daha sonra onu karayolunda solda elinde arabanın ezdiği birisine ait olduğu anlaşılan bir kolla görmekteyiz. Bir sonraki sahnede kendisini şöyle söylerken duyup görmekteyiz: “Bir kazaya ihtiyacım var” Başka bir anda ise kelimenin gerçek anlamıyla “Bir kimliğe ihtiyacım var” demektedir. Teorik açıklamamızda bu durumun postmodern toplum için oldukça çarpıcı olduğunu görmüştük. Bu çalışmayı Hall’un postmodern özne tanımıyla ilişkilendirmek ilginçtir. Postmodern özne gibi Johnson da tutarlı bir benlik etrafında birleşmemiş bir sürü kimliği oynamaktadır. Burada birbiriyle çelişen, değişik yönlere çeken kimlikler vardır ki böylece, kimlik durumlarımız sürekli değişmektedir. ‘Muhtaç İnsan’da Johnson bir yazardır, öğrencidir, aşiktir, kanser hastasıdır, iş adamıdır, psikopattır, canidir, mahkumdur, atlettir, uyuşturucu bağımlısıdır vs. Ama bunların tamamında eksik olan bir şey vardır - işte bu Johnson’un veya karakterin ihtiyacı olan şeydir (Muhtaç İnsan)- onlara spesifik kimliğini veren şeydir. Kısacası Johnson ya da karakteri değişik yönlere çeken, birbiriyle çelişen pek çok kimliğe sahip gerçek bir postmodern özne olarak gözükmektedir. Ve söz konusu video da onun kimlik durumlarının sürekli değiştiğini göstermektedir.

Ancak bu eserin daha ayrıntılı bir analizini yaptığımda, bu eseri neyin daha kişisel hale getirdiğini incelediğimde, tabi benim yorumuma göre, Johnson’un gerçekten ihtiyaç duyduğu veya istediği şey tutarlı bir benlik, birleşmiş bir kimliktir: Öyle gözüküyor ki bunu elde edemeyecek, çünkü rahatlatıcı bir hikaye veya ‘benlik anlatısı’(Hall’a atfen) kuramamaktadır. Böylece gerçekte ben bu eserde bir tür diyalektik denilebilecek bir çift anlam görüyorum.

Bir taraftan benim şu an için olumlu bir durum olarak yorumladığım bir imkâna, bir özne içinde pek çok farklı kimliklere sahip olma imkânına kavuşmaktadır. Ama öte yandan öyle gözüküyor ki bu yapıtta ilerledikçe bu kimliklerle yanlış yöne gidildiği ortaya çıkmaktadır. “Filmler” öğrenci, yazar veya aşık gibi oldukça ‘normal kimliklerle’ başlamaktadır, ama gittikçe kötüleşmektedir. Johnson (doğru) karar almada problemleri vardır. (‘Bir karara ihtiyacım var’) ve hikayenin sonuna doğru kimlikler suçlu, canı, mahkuma dönüşmektedir ve Johnson delirmiş şizofren olmuş gibidir: Bütün bu kimlikler üstesinden gelinemeyecek kadar bölük pörçüktür. Ve bir şekilde ortaya çıkmaktadır ki Johnson’ın gerçekten istediği yaşamasını daha kolay bir hale getirecek olan basit, açık ve tutarlı bir kimliktir ve bu anlamda postmodern çok kimlikli özne olumsuz bir çağrışım kazanmaktadır.

“Bir suça ihtiyacım var”

“Bir kazaya ihtiyacım var”

⁴ A Man in Need(James W. Johnson) URL: <http://members.cox.net/jwjart/video/inneed.htm>

“Bir kimliğe ihtiyacım var”

<http://members.cox.net/jwjart/video/jwjmovies.htm>

3- Postmodern Toplumda Şiir: Aynı Zamanda Yeni Bir Kimlik Arayışı mı?

James W. Johnson’ın ‘Filmler’ gibi şiirleri sadece içerik yönünden tipik olarak postmodern değildir. Bu şiirin formu ve teknik yönleri de desteklediği ve toplumdaki son gelişmeleri yansıtmakta ve bu şekilde onun postmodern bir sanat eseri veya postmodern şiir olmasını sağlamaktadır. 20. yy. medyası (kitle iletişim araçları, multi-medya ve hiper-medya) öznenin kimlik oluşumu üzerinde etki yapmakla kalmamış, aynı zamanda sanatı bizim örneğimizde daha da belirgin şekilde şiiri etkilemiştir. Şiir ve teknoloji veya şiir ve kültürel endüstri arasındaki ilişki düşüncesi yeni değildir. Appolinaire 1917 yılına atıfta bulunarak Poets and the New Spirit (Şiirler ve Yeni Ruh) analizlerinde şiirin kendi iletişimsel ve açıklayıcı imkânlarını artırmak için yeni medyayı kullanması gerektiğini belirtmişti. Bu şekilde Appolinaire tutarlı bir şekilde şiir oluşturmuş olan eleştirel ve poetik (Fransız) geleneğinden ve özellikle de lirik şiirden kararlı bir şekilde uzaklaşarak ters yönde teknolojik imkânların tüm formlarına yönelmiştir. O zamanlar bu düşünce bu şekilde futurizmle daraltığı için çok önemli olmadı, ama 1960’larda Amerikan Performans Şairleri şiirle işitsel ve video teknolojilerini birleştirmeye başladılar ve böylece şiir tartışmasını tekrar açtılar. Bu kez özellikle 1970 ve 1980’lerde bu düşünce daha etkili oldu. Çünkü televizyon ve radyo gibi popüler medyayı kullanmaktaydı ve bunlar tarafından desteklenmekteydi. Daha sonra 1990’lar melez poetik formların patlamasına tanıklık ettik: MTV şiir, Slam şiiri, CD-Rom hypertext ve son olarak da internet şiiri. Şiir kendisini sıkı bir şekilde (popüler) kültürün ve bilgisayar endüstrisinin mekanik yeniden üretim modlarına bağlamış gibidir. Muhafazakar Fransız eleştirmenleri bile kendilerini bu duruma alıştırmışlardır. (Noland: 1999: 3-15)

Bu bağlamda James W. Johnson’ın ‘Filmler’i gibi yapıtları bir yere yerleştirebiliriz. Bütün diğer filmler gibi ‘Muhtaç İnsan’ da ‘şiir’ (Johnson, fragman şiir veya kısa hikaye olarak söz etmektedir.), video animasyonu veya video klip(içinde sürekli Johnson’ın yüzü olan bir dizi film ve video fragmanları) ve sesin (ses efektleriyle artan bir perküsyon ritmi) birleşimidir. Bunu ancak internette gerekli yazılıma (bu örnekte Quick Time) sahipseniz görebilirsiniz. Ancak yeni medya teknolojileriyle daha fazla ilişkiye giren pek çok deneysel multimedya şiir örnekleri de vardır. Örneğin Felix Jung’un kendisini “şiir ve multimedyaı birleştiren bir site. Yazarları ve tasarımcıları bir araya getirmekteki amacımız yazılı ve görselin kesiştiği alanları araştırma ve genişletmek” olarak adlandıran “Synesthesia”⁵ sını

⁵ URL: <http://webdelsol.com/Synesthesia/#>

düşünün. Bu sitede deneysel, fragman şiir (genelde dinamiktir, ancak her zaman daha sonra tüm şiiri okuyabilirsiniz.) fotoğraf, video, müzik, grafik sanat vb. lerini bir arada bulabilirsiniz. Bu site James W. Johnson'ın 'Filmler'ine göre daha yüksek bir interaktivite oranına sahiptir. Ancak daha da ileri giden siteler bulunmaktadır. Bu sitelerde interaktivite en önemli noktadır ve şiir sitenin ziyaretçileri tarafından yaratılmaktadır. Örneğin "The Interactive Poetry Pages"⁶. Burada her ziyaretçi şiire bir satır ekleyebilir. Değişik sitiller ve konular arasında (kafiye, şarkı sözleri, sürrealist...) seçim yapabilirsiniz.

"Towards A New Media Aesthetic" (Yeni Bir Medya Estetiğine Doğru) adlı makelesinde Tim Jackson postmodern, multi ve hipermedyalaşmış toplumda sanat hakkında bazı ilginç düşünceler ortaya koymaktadır ki bu durum postmodern şiir için de geçerlidir. Giriş bölümünde Jackson yine medya teknolojileriyle beraber eski baskın estetik teorilerin tahrip olduğunu ve bundan dolayı yeni estetik teorilerine ve sanat formlarına ihtiyaç duyduğunu açıklamaktadır:

Yeni medya teknolojik transformasyonlar ışığında, seyreltik imaj, metin, nesne veya diğer formel estetik yapılarda (örneğin geleneksel tiyatro, müzik, edebiyat ve mimari manifestoları) yerleşik olan baskın estetik teorilerin temelini tahrip eden bir şiddet türü, sanat nesnesinin tarihi nosyonuna yönelmiştir. Bu tahribatın beraberinde yeni bir dizi açıklayıcı imkanlar ortaya çıkmaktadır. Pek çok tarihi varsayımı bozan bir durum problematik olmasına rağmen yeni sanat yapma türleri ve yeni yorum ve artikülasyon formları da sunmaktadır. Yeni medya aracılığıyla temsil formlarındaki güncel teknolojik değişimlerle beraber teorik yapılarda benzer bir dönüşüm ve değişim ortaya çıkmıştır ve bu teorik yapılar benzer şekilde tarihi olarak belirgin estetik varsayımların yapısını bozmuştur/yeniden yapılandırmıştır. Bu teorik değişimler zevk ve güzelliğin seyreltik yapılanmalarının gözden geçirilmesi söylemini sınırlayan geleneksel estetik olan tanımların tekrar düşünülmesi gerekmektedir. (Jackson, 1998)

Gerçekten de biz bu durumu şiirinin ihtiyaç duyduğu yeni bir estetik teori ya da kimlik olarak örneğimizde görmekteyiz. Jackson The Critical Art Ensemble (Eleştirel Sanat Topluluğu) ile "Medya için böyle bir estetik ve poetikayı kurma vakti **şimdi**, çünkü yeni medyanın ontolojik değişimleri hala daha devam etmektedir ve şu an için hiçbir baskın estetik model ortaya çıkmış değildir. Yeni medya içeriği (imajlar, ses, video ve metin) nette mükemmel bir şekilde, uyumsuz ve düzensiz kakafoni halinde akmakta."(Jackson, 1998) olduğuna inanmaktadır.

Ben Johnson'la aynı fikirde değilim. Bence sanat için olan bir estetik teoriyi birey için sosyal yapılar veya çerçevelerle (Goffman'a atfen) karşılaştırabiliriz. Bu estetik teori sanata ve aynı zamanda şiire organize yapılandırılmış bir çerçeve vererek sanat formuna (şiire) uyum sağlamasına yardımcı olur ve böylece bir kimliğin daha rahat oluşmasına imkân verir. Bu sosyal çerçevelerin veya yapıların bir özneye kimlik oluşturmada yardımcı olma yoludur. Gördüğümüz gibi bu durum postmodern bir toplumda çok karmaşık bir konudur. Modernizmin sona ermesiyle modern öznenin bir kimlik oluşturmaya yardımcı olan büyük çerçeveler (veya Lyotard'ın adlandırdığı şekilde meta-anlatılar) tahrip olmuştur. Bu durum modern sosyal teoriler gibi modern estetik teoriler için de geçerlidir. Modernizmden sonra bireyler kendilerini yönlendirebilecekleri herkesin kabul ettiği büyük çerçevelere sahip değildirler. Sahip oldukları içlerinden seçim yapılabilecekleri küçük çerçevelerden büyük bir miktara – muhtemelen gereğinden fazla miktarda – sahiptirler. Bu postmodern çerçeveler için tipik olan şey bunların hiçbirisinin diğerinden daha iyi veya diğerine göre daha üstün olma iddiasını taşıyamamalarıdır. Görüldüğü üzere bu durum, postmodern kimliğin problematik oluşumunu, modernizmde olan oluşuma göre daha da artırmıştır. Postmodern şiir karşılaştırılabilir bir durumda gözükmemektedir. Şu şekilde ki şiir aynı zamanda kendi postmodern kimliğini oluşturmak için yeni bir yol arıyor gibidir. Artık sorun Johnson'ın makalesinde ortaya koyduğu gibi yeni genel bir estetik teoriye ihtiyaç duyulup

---

⁶ URL: http://atlas.csd.net/~cantelow/poem_welcome.html

duyulmadığıdır. Johnson makalesinin sonunda kendi estetik teorisinin sosyal demokrat politikaların hizmetinde kullanılmasını bile ister gibidir:

...Dijital teknolojinin insanları daha büyük bir dünya uyumuna çeken doğal bir güç olabileceği fikrine katılıyorum... Böyle bir vizyonda yeni medya estetiği zamanımızın ekonomik, politik ve sosyal realitelerine uygun olursa ve realitelerin dönüşümünde aktif görev alırsa bir umut aracı olarak hizmet edebilir. Yeni medya düşüncelerin ekolojisinde ve kişisel ve kolektif kimliklerin oluşumunda güçlü bir kuvvettir ve çağdaş sanatın yayılması demokratik hayatın daha radikal kritik pratiği için bir vizyonun hizmetinde yeni medyanın gücünü sınırlandırabilme imkanı vermektedir...Yeni medya estetiğinin içinde hepimizin beraber yaşayabileceği bir geleceği kucaklamasını ümit edelim. (Jockson, 1998)

Carrie Noland gibi diğerleri, şiirin geçirmiş olduğu değişimleri lirizmin geleceği için bir tehdit değil de bir umut olarak gördükleri için laissez-faire bir tutuma inanmayı tercih eder gözükmektedirler. Noland'ın kitabı şiire şöyle seslenmektedir: "Kendine güven" Her şey güzel olacak (Baetens, 2000) Ben kendi payıma ikinci seçeneği tercih ederim. Bence aynı şey postmodern öznenin ziyade postmodern şiir için söylenebilir. Yeni kimlik aramamızın sebebi postmodern toplumda genel kabul gören yönlendirici bir sosyal çerçevenin yokluğundan dolayı kimlik oluşumunun bu kadar zor hale gelmesi değildir. Şiir için - ve ben Johnson'ın estetik ve politik düşüncelerinde böyle bir koku alıyorum – aynı zamanda kimlik oluşumu için de söz konusu olan yeni bir meta-anlatı muhtemelen daha önceki tüm meta-anlatılar gibi aynı şekilde sonuçlanacaktır: Başarısızlık

Bu şekilde şiirin bugünkü durumu kimliğini arayan postmodern özne kadar kompleks ve parçalı gözükmektedir. Ancak az ya da çok uyumlu bir kimlik bulmak kolay olmamasına rağmen bu yeni bir üniform ve belirgin bir standart aramamız gerektiği anlamına gelmemektedir. Bu durum postmodern özne ve şiiri felç edebilir. Tıpkı çağdaş demokratik toplumumuzun totalitarizme kurban olabileceği için ansiyen rejim birliğine dönmesi mümkün olmadığı gibi aynı bedelini ödemediği şiirin geri dönmesi mümkün değildir. Sonunda öyle gözüküyor ki şiir tıpkı bugünkü özne ve toplum gibi giderek artan ve değişen imkân miktarlarında doğru kararlar vererek kendini tekrar ve tekrar tanımlamak, konumlandırmak ve yasallaştırmak zorunda kalacaktır.

Noland'ın kitabının sonunda bir tarafta teknolojik bir determinizmden korkan ve bilgisayarın postmodern öznelik fabrikası kurduğunu iddia eden Mark Poster gibi insanlar ile öte yanda hala şiirin teknolojik evrimini diyalektik bir imaj, elektronik bir ortamda kendi yazısını tanıyan ancak yine de kendi teknolojik determinizm nosyonunu aşabilen ve kendisini ve toplumu eleştirebilen bir özne sunma imkanı olarak gören Gabirelle Schwab, Donna Haraway ve Laurie Anderson'un vizyonları arasında geçen tartışmalar veya avangard ile popüler kültür üreticileri arasındaki ilişkiler konusunda tarihi avangard ile neo-avangard arasındaki tartışmalar yeni şiirin tıpkı postmodern özne gibi tekrar ve tekrar kendi kimliğini araştırmak, tanımlamak ve yapılandırmak zorunda kalacağını onaylar gözükmektedir.

Bibliyografya

- Baetens, J. (2000). Poetry After the Great Divide. In Electronic Book Review. URL: <http://www.altx.com/ebv/reviews/rev11/r11bae.htm>
- Barker, C. (2000). Cultural Studies: Theorie and Practice. Sage. London.
- Dunn, R.G (1998). Identity Crises: A Social Critique of Postmodernity. Minneapolis, London. University of Minnesota Pres.
- Jackson, T. (1998) Towards a new media aesthetic. URL: <http://www.uoregon.edu/~ucurrent/uc6/6-jackson.html>
- Johnson, J.W. Moving Pictures. URL: <http://members.cox.net/jwjart/video/jwjmovies.htm>

- Noland, C. (1999). Poetry At Stake: Lyric Aesthetics and the Challenge of Tecnology. Princeton University Pres. Princeton, New Jersey.
- Synesthesia (by Felix Young). URL: <http://webdelsol.com/Synesthesia/#>
- The Interactive Poetry Pages. URL: http://atlas.csd.net/~cantelow/poem_welcome.html
- Thompson, J. B. (1995). The Media and Modernity: A social theory of the media. Polity Pres. Cambridge.
- Wood, A. F. & Smith, M. J. (2001). Online Communication: Linking Technology, Identity & Culture. Lawrence Erlbaum Associates, Publishers. Mahwah, New Jersey, London.

Kaynak: www.culturelestudies.be/student/kunst_identiteit_media/papers_final/claes.pdf -

Çeviren: İbrahim Bektaşoğlu